IV.

KAÁN KÁROLY BUDAPESTEN 1907-1919, ERDÉSZETI TUDOMÁNYOK

„A TERMÉSZETI EMLÉKEK FENNTARTÁSÁNAK AZ A CÉLJA,
HOGY AZOK ÉRÍTETLENÜL TARTASSANAK FENN MINDEN IDŐK TISZTELETÉRE!”

A természeti emlékek fenntartása című tanulmányból, megjelent 1909-ben a M.kir. Földművelésügyi Miniszter 10. számú kiadványában.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Kaán* Károly m. kir. erdőmester Szamosújvárról Budapestre a földmivelésügyi miniszterium „Kincstári erdők” osztályába, — *Pájer* István kir. erdőmester Besztercebányáról Besztercebánya, — *de Potter* Gerard m. kir. főerdőőr pedig Mihályfalváról Brezniére helyezte át a két utóbbi az ellenőrködési teendők ellátásával bízott meg.

ERDÉSZETI LAPOK 1908. év. 143.oldalán.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztí létszámukban beállott változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni szíveskedjenek.)

Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Rónay Antal* miniszteri tanácsosi czímmel felruházott főerdőtanácsost és *Lukner Elek* miniszteri tanácsosi czímmel felruházott erdőigazgató miniszteri tanácsosokká kineveztem.

Kelt Bécsben, 1909. évi márczius 9-én.

Ferencz József s. k.
Darányi Ignácz s. k.

Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Horváth József* miniszteri tanácsosi czímmel felruházott erdőigazgatónak a miniszteri tanácsosi jelleget adományoztam.

Kelt Bécsben, 1909. évi márczius 12-én.

Ferencz József s. k.
Darányi Ignácz s. k.

Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére a magyarországi erdők kezelésének szolgálati ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámát *Fekete Ernő, Homman Károly, Halász Zsigmond* és *Schmidt Károly* erdőmestereknek, a horvát-szlavonországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámában *Kalár János* erdőtanácsost és az állami kezelésbe vett körök szolgálati ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámában *Corsiden György* és *Arnótt Gyula* erdőfőtanácsosok létszámának kiterjesztem.

Bécsben, 1909. évi márczius 10-én.

Ferencz József s. k.
Darányi Ignácz s. k.

Földmivelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére a horvát-szlavonországi erdők kezelésének szolgálati ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámában *Rossmann Albert* erdőmesternek díjmentesen az erdőtanácsosi czímet, az erdőfelügyelői szolgálati ágazatnál alkalmazott tisztviselőkben *Darassnik Gábor* segédfelügyelőnek az erdőfelügyelői czímet és a magyarországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámában *Kaán Károly* erdőmesternek és az erdőfelügyelői szolgálati ágazatnál alkalmazott tisztviselők létszámában *Jaszz* erdőmesternek díjmentesen az erdőtanácsosi czímet és jelleget kiterjesztem.

Bécsben, 1909. évi márczius 11-én.

Ferencz József s. k.
Darányi Ignácz s. k.

ERDÉSZETI LAPOK 1909. év. 393.oldalán.

KÜLÖNFÉLÉK.

A m. kir. földmivelésügyi minisztérium erdészeti főosztályánál ügy- és személybeosztása. Az I/A főosztály ügy- és személyügyeinek szakszerűbb ellátásában nagyobb változás nem állott elő. Mindössze azon erdészeink gyermekeinek nevelését segélyező alap ügyei, amelyek eddig az I/A—2 ügyosztály ügykörébe tartoztak, sorozattak át az I/A—1 ügyosztály ügykörébe. Személyi tekintetben előállott csupán csak annyiban történt, hogy *Bárdos József* főerdőmérnök az I/A—1 ügyosztályhoz, *Rátalay* János m. kir. főerdőmérnök az I/A—2 ügyosztályhoz osztatott be.

Az I/B főosztályt illetőleg azonban már lényegesebb eltérések találtunk.

A magyarországi kincstári erdők gazdasági és igazgatási ügyeinél a kincstári erdők szolgálatának *szervezése*, a gazdaság és üzem *irányítása, fejlesztése*, kormányzati *felügyelete* és *ellenőrzése* kidomborítást nyertek, másrészt bizonyos gazdasági mellékágak (havasi legelők gazdasági és hasznosítási ügyei) és intézmények (mintaerdőgazdaság) nyilván tervbe vett fejlesztésük érdekében annyira előtérbe kerültek, hogy külön czím alatti felsorolásuknak szüksége is felmerült.

Az uj ügybeosztás szerint az I/B—1 ügyosztály ügyköre a következő:

A magyarországi kincstári erdők szolgálatának szervezése és ellátása (a személyi ügyek kivételével); a gazdaság és üzem irányítása, fejlesztése, kormányzati felügyelete és ellenőrzése. A fő-, elő- és mellékhasználatok értékesítése, valamint az azokra vonatkozó *ügyszövetek* és bérszerződések, az adás-vételi és bérleti szerződések jóváhagyása. Az erdőhöz tartozó havasi és más gyepfelületek és egyéb mivelési ágak gazdasági és hasznosítási ügyei. A beruházásoknak gazdasági szempontból való irányítása és felügyelete, A birtokvétel, eladási és szerzőjüknek gazdasági szempontból való tárgyalása. Az állami erdők költségvetése és annak végrehajtása. A mintaerdőgazdaságok ügyei.

Személyi tekintetben is nagy változás történt. Ott látjuk *Tigáts* Károly miniszteri tanácsost, mint az I/B főosztály uj vezetőjét, kinek irányításától a kincstári erdők sorsa bizonyára sokat várhat, mert — mint mindannyian tudjuk — javakorában, teljes munkabírásban levő lelkes vezért nyertek benne állami erdőségeink.

A magyarországi kincstári erdők gazdasági és igazgatási ügyeit (I/B—1 ügyosztály) intéző ügyosztály vezetését *Kaán* Károly erdőtanácsos vette át. Eddigi eredményes munkássága szerint feljogosít bennünket arra, hogy a legjobb várakozással tekintsünk az ottani ügyek irányítása elé. Ott látjuk továbbá *Szabó* Perencz erdőtanácsost is, ki eddig a gyakorlatban kiváló eredménynyel működött. Ügyanezek ezen ügyosztályba lett beosztva szolgálattetelre *Jaszz* Sándor kir. erdőfelügyelő is.

Az ügybeosztásban előállott változást illetőleg meg kell még említenünk, hogy a kincstári erdészetet érdekelő visszabályozási és átmenetisési ügyek az I/B—1 ügyosztályból az I/B—4 ügyosztályba tétettek át.

ERDÉSZETI LAPOK 1909. év.

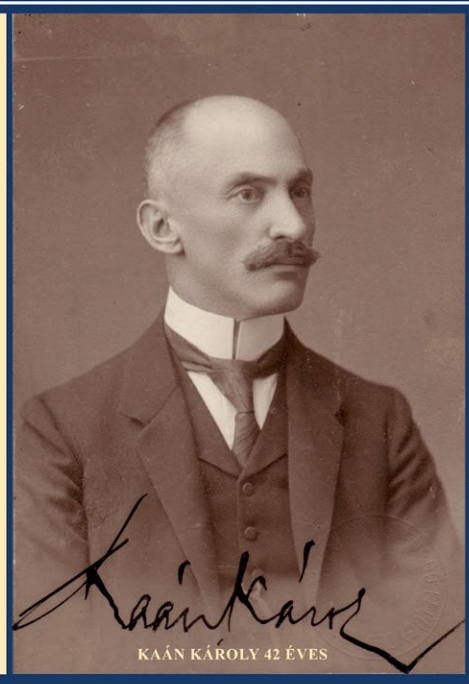

KAÁN KÁROLY 42 ÉVES

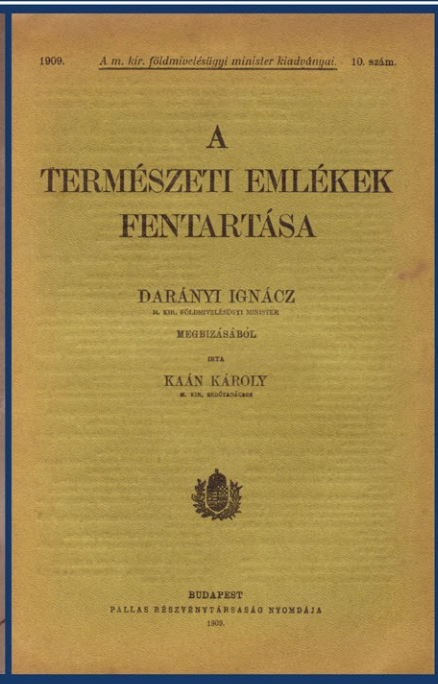

1909. *A m. kir. földmivelésügyi minister kiadványai.* 10. szám.

A TERMÉSZETI EMLÉKEK FENTARTÁSA

DARÁNYI IGNÁCZ
M. KIR. FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER
MEGBIZÁSÁBÓL
IRTA
KAÁN KÁROLY
M. KIR. ERDŐTANÁCSOS

BUDAPEST
PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA
1909.

BEVEZETÉS.

A szüntelenül előrehaladó kultura és az emberi szükségletek kielégítésére irányuló gazdasági tevékenység nagy mértékben átalakítja a föld felületét.

Minél korábban indult lejlődésnek és minél nagyobb fokra hágott valamely ország földmivelésügye és ipara, annál előtelebben lép előtérbe a természeti kincsek védelme.

Korunk szédítően rohamosa fejlődése legtöbb helyütt szinte váratlanul éles ellentétet teremtett a kulturális kérdések és a természet háztartásának érdekei közöttt, s ujabban mujd minden kulturállamot arra kényszerített, hogy e kérdéssel a maga nagy fontossága szerint, de sürgősen foglalkozzék.

A modern kultura ugyanis sok tekintetben oly egoisztikusan és oly könyörtelenül hánik el a természeti alkotásokkal, hogy a védelem és mentés munkája halaszthatatlan!

Kormány-okczisnak társadalmi tevékenységgel párosulva kell múrlóbb közreháníta arra, hogy a kultura és a természet háztartásának éles ellentétei lehetőleg kiegyenlítési nyerjenek.

Ez nem jelent állásfoglalást a kultura haladásával szemben. Csak a természet alkotásinak kíméletét kérik annak barátai a haladó kulturától. A természet háztartásának olyan megcsonkítését, a milyent a kulturháztorian és természettörténelmi, a szociológia és neuszettháztartás, az etikai és esztétikai érdekek, a hadosnárnyos és mindennagy élet szükségletei. Ebből a legfontonabb kulturális feladatok szolgálata is megkívén.

A természeti emlékek fentartásiról, a természeti táj védelméről, a természet háztartásának kíméletéről, sőt nem egy helyütt gondozásáról, istápolásáról van szó.

A kulturállamokban már szinte évszázadok óta kialakult és törvényalkotásokban is kifejezésre jutott az a felfogás, mely szerint a természet legfontonabb tényezőjéül az erőt tekintik. Ezért a természet védelme is első helyen az erőtőben, vagy annak alkotó elemeiben jut gyakorlati kifejezésre.

Az erdő talaja, növénye és állatvilága sok helyütt még elég jelét viseli magán annak az és eredetiségnek, mely a mező-fölbril magjemen teljesen eltünt s kerülhen a természet növény- és állatvilága, sőt a közettormázódik látványosan szép alakulissi is a legtöbb védelmet találtnak.

A mindennapi élet is erre mutat: az erdőbe megy, vagy legalább is egy ía ámyáham telepeink meg az ember, ha a létért való küzdelemben kilárafva, a eszabod természeta ölén üdülni, pihenni, szórakozni kíván.

Különyen kimagyarázhatóto ebből, hogy az a tekintélyes mozgalom, mely a természeti emlékek fentartása és a természet alkotásainak védelme érdekében fentunak Európában, de az uj világban is megindult, a társadalmi szervezeteken kívül legtöbb helyütt első sorban is az erdőgazdaság szolgálatát kívánja ipérrybe venni.

Hiessen magyhercznégő, mely először hozott törvényt a természeti emlékek védelmére, az erdőgazdasági hivatalokat jelölte meg azok gondozásának ellátására.

Az amerikai Egyesült Államok magyszerű erdőreservatumainak és látványos nemzeti parkjainak ügyét ujabban teljesen az Unió földmivelésügyi miniszteriumának erdőgazdasági osztálya intézi.

A mikor a multi esztendőben az a hontos kérdés először került informacionális korum elé a mező- és erdőgazdák Wienben megtartott nemzetközi kongresszusán, ott is az erdőgazdasági osztálya utalták; négy referens vállgotta meg ezt több oldalról a kérdést, melyhez sokan szóltak hozzá és a mely még a jövőben is nem egy internacionális kongresszus érdekes tárgya lesz.

Mindez elégté igazolja az erdészetnek nemzetközileg elfogadott illetőségét a természeti emlékek fentartására és a természeti táj védelmére vonatkozó kérdésekben.

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes Szerkesztőség!

Becses lapjában az alábbiak szives közzétételét kérem:

A „*Decrett József kamarai erdőmesterről tartott felolvasás és ünnepi beszéd kritikai világításában*“ czimmel Rónay Antal tollából a „Magyar Erdész“ évvégi negyedik számában legutóbb egy, a magyar erdészet körében szokatlan hangon megirt, tanulmányomat és ünnepi beszédemet támadó, Decrett József egyéniségét és munkásságát pedig lekicsinylő és bizonyos vonatkozásban sértő, mindamellett a sorok között a földmivelési kormány és az Országos Erdészeti Egyesület eljárását is elítélő czikk jelent meg, amely különlenyomatban is szétküldetett s amelyre röviden következő a válaszom:

Decrett József személyét, amint azt tanulmányomban is kifejtettem, nem én fedeztem föl. Mindenki, aki a beszterczebányai erdőigazgatóság kerületében szolgált és az ott felmerülő gazdasági kérdések mélyébe bocsátkozott, lépten-nyomon találkozhatott Decrett József nevével, nagyarányu és eredményes működésével. Közismeretűen vannak rendszabályai, amelyek ma is még érvényesek.

Csak természetes ezért, hogy amikor az Országos Erdészeti Egyesület Besztercebányán 1895. évi aug 28—30-ik napjain báró Bánffy Dezső elnöklete mellett közgyűlését tartotta, Tomcsányi Gyula miniszteri tanácsos, akkori besztercebányai erdőigazgató „A garammenti kincstári erdőkben alkalmazott szállítási rendszer“ czimü, ezen alkalomra irt s a zólyommegyei kincstári uradalom gazdasági fejlődésének minden részére kiterjedő érdekes történeti fejtegetéseiben Decrett József tevékenységéről is megemlékezett; s az akkor rendelkezésre álló s a maiaknál természetesen jóval hiányosabb adatok felhasználása mellett, annak életrajzát és rövid vonásokban, de az elismerés és dicséret hangján, annak sokoldalu eredményes munkásságát is ismertette. Hozzátűzvén, hogy „*a rendkivül tevékeny Decrett a besztercebányai erdészet fejlődése körül nagy érdemeket szerzett, ennélfogva kötelességet teljesít az utókor, amidőn ezen érdemet elismerésül nevét a feledékenységből kiragadja, és sokoldalu tevékenységéért háláját lerója*“.

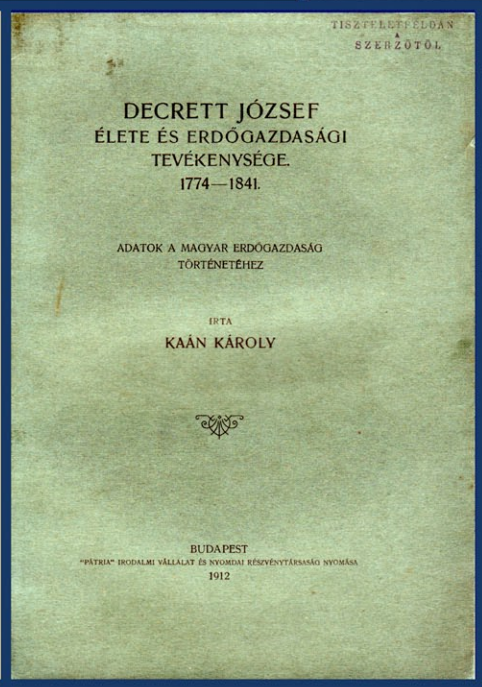

TISZTELETFELGYAN
SZERŻOTÓL

DECRETT JÓZSEF
ÉLETE ÉS ERDŐGAZDASÁGI
TEVÉKENYSÉGE.
1774—1841.

ADATOK A MAGYAR ERDŐGAZDASÁG
TÖRTÉNETÉHEZ

IRTA
KAÁN KÁROLY

BUDAPEST
"PÁTRIA" IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMÁSA
1912

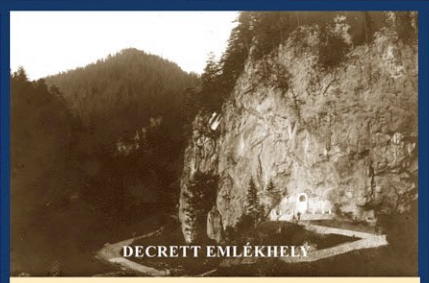

DECRETT EMLÉKHELY

DECRETT EMLÉKMŰ

KÜLÖNFÉLÉK.

Kaán Károly helyettes államtitkár. A magyar népkormány, értesülésünk szerint, *Kaán* Károly miniszteri tanácsost, a földmivelésügyi minisztérium IB. főosztályának vezetőjét helyettes államtitkárrá nevezte ki és az erdészeti ügyek felülvizsgálatával bizta meg, amiáltal ismét egykézben egyesül az egész erdészeti adminisztrácció. Nehéz körülmények között, sulyos időkben veszi át *Kaán* Károly a magyar erdészet egyetemének gyeplőit. Adja a Gondviselés, hogy széles látkörü tapasztalata és az erdőgazdaság iránti lelkesedésből táplálkozó erélye és munkabírása sikeresen megküzdjön azokkal a körülményekkel, amelyek ma az ország erdőgazdaságát a visszaesés veszélyével fenyegetik. Szívből kívánjuk, hogy képességei ne ebben a védelmi harczban merüljenek ki, hanem a viszonyok konszolidácziója üdvös alkotó munkára is nyujtson neki minél több módot!

ERDÉSZETI LAPOK 1919. év. 17.oldalán.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az erdő- és faügyek kormánybiztosa. *Kaán* Károly h. államtitkárt a miniszertanács az erdő- és faügyek országos kormánybiztosává nevezte ki. Ezzel az erdészeti főosztályoknak államtitkári hatáskörrel való vezetésén kívül ujabb, a mai viszonyok között különösen sulyos feladat hárult Kaán Károlyra, aki a jelzett ügyekben igen széles hatáskörrel van felruházva. Adja a Gondviselés, hogy kiváló szaktudásának és erélyének sikerüljön az országot a mai nagy fa- és tüzelőanyagszükségen átsegíteni!

Személyi hírek. A miniszertanács *Téfsi* Béla h. államtitkárt a gabonagyűjtés országos kormánybiztosává nevezte ki. Szaktársunk, akit, sajnos, már évek óta nélkülözünk az erdészeti adminisztrácció terén, ezzel különleges működési körében ujabb fontos feladatot nyert.

A földmivelésügyi minisztér *Kaán* Károly helyettes államtitkárt az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökévé nevezte ki.

Füzy Zoltán erdőtanácsos saját kérelmére ideiglenes nyugalomba helyeztetett.

ERDÉSZETI LAPOK 1919. év. 62. oldalán.

KAÁN KÁROLY KEDVELT KIRÁNDULÓ HELYEI

Erdészeti Lapok 1912. VI. f.

Decrett József kir. kamarai erdőmester 1774—1841.

Záró szó.

Nem nehéz megállapitanunk, hogy okszerü haladásunkhoz „kevés csak a jelen“, mert az: „a multon épül és az emlékezeten“.

Egy őstermelési ág sem azonosithatja magát oly találóan a költő ezen kijelentésével, mint éppen az erdőgazdaság; mely átlagban is évszázados termelési fordulókkal számol.

Pedig a magyar erdészet egy évszázad előtti multjából kevés, ugyszólván semmi olyan adat nem állott eddig rendelkezésünkre, mely az eljárásainkban kivánatos konzekvenciákhoz pozitiv támaszul szolgálna.

E tekintetben valóban szegények voltunk eddig, s gazdaggá csak Decrett József munkássága és sikerei megismerésével leszünk; mert Decrett József tevékenységének évszázados eredményei bőséges teret nyujtanak a kutatónak kiválóan értékes gazdasági következtetések levezetéséhez.

További ilyen kutatások még fényesebb világot fognak vetni Decrett József eredménydús munkásságára. A glória fényével fogják még inkább körülvenni Decrett Józsefnek egyéniségét, aki rég mult idők erdőgazdái között mindenesetre leginkább érdemes arra, hogy a magyar erdészet kiváló alakjaként tiszteljük s emlékét minden időkre kegyeletünkben tartsuk!

DECRETT EMLÉK SZELLEMI SZERZŐJÉNEK,

SIDLÓ szobrászművész, bronz plakett, fényképe

Osztrák Császári Vaskorona Rend III. osztálya

Színes zománcos abroncskoronán álló, kiterjesztett szárnyú, koronás kétfejü sas, egyik karmában kardot, a másikban országalmát tart. Mellén sötétkék pajzsban I. Ferenc császárra utaló F betü, háttán az átvételt jelző 1815 felirat látható. A korona szalagján és a függesztőkarikán téglalap alakú F.R. /Rothe/ jelzés található.
Anyaga: arany, zománc Mérete: 55x29 mm.
Kék szegélyes, aranysárga selymszalagon függ.
Ltsz.H.M. 70.97.1

Hadikereszt polgári érdemekért, II. osztály

Ezüstszegélyes, fehér, csücsos végü kereszt, szárai közé font ezüst tölgykoszorúval, fekvő ovál, fehér középmezővel, amelyben az F.J.I. monogramot MERITO CIVILI TEMPORE BELLI feliratú gyürü veszi körül. Hátlapján tü, kampó, ezüst fémjel található.
Készítője a mesterjelzés szerint BACHRUCH.
Anyaga: aranyozott ezüst, zománc.
Mérete: 46x45 mm. Ltsz.H.M. 8506/É